

ԻՍԹԱՆՊՈԼ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ՏԵՂԸ ՀԱԶԸՐԸՆ ԵՎՐՈՊԱ ՄՈՒՀԱՐԵՊԵԼԵՐԻ

ፆጥረው 1329 ሙስሊም ስራ ስለተጠፋ ለጥቅም

ՎԱԹԷՐԼՕ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

1815 ականաթ յուշխարն 17 ինճի կրւ.
 Նրւ էօյլէն վազթի, ինկի լիզ վէ միւթ.
 Թէֆիք տնվէթլէր առաքրի, մէյուս.
 Նը մուհարէպէյէ կէլիպ, ասըմըզըն
 Իվրօպա թէվաքիխնտէ էն մուհիմմ
 պրի էէր զապթիտէնէք օլան մուհա-
 թէպլէէ պաշլամազ իւրըն, քէնտի մվ-
 զըլարընթի թութաուլար :

ՍԼ կԻՆԻՆԵՆ ախշամբար կԷճ վազըթ ,
վէ ֆէրտասը սապահըսը , Նաբօլժօն տա-
խի , քէնտի օրտոռսու իլէ , մէյտանը
մուհարեպէլէ վասըլ օյտու :

ՄԻԼԹԹԵՔԻԷ տԷԼԼԹԼԵՐԻՆ օՐՏՈՒ-
լօՐԸ, ՀՀՄԱՆ ԿԻՐԻԿԻՐԻ ԳԱՐԶԸՐՆՈՒ
ԿՈՒՆԿՆԱՆ ՎԷ ՕՐԹԱ ՀԻՍԱԿԼ ԵԱՐԺ
ՆԱՐ ԺԼ ՈՂԱԳԸՐԳԼԱ ԿԻՐԻ ԿԻՐԻՆՈՆ
ԿՐԸՐԺԸ ՕԼԱՆ ԻՔԻ ԵՐՈՒ ԹԵՖԵԼԻ ԻԳԷ-
ՐԻՆՈՆ ԿՐԸ ԿՐԸ, ՕՐՏՈՒ ԳՈՐԺՈՂ-
ԼԱՐ, ՎԷ ԿԻՐԷՔ ՔՆԱՄԻԼԵՐԻՆ, ՎԷ ԿԻՐԷՔ
ՆԱՐՕԼԻՆՈՒՆ ՕՐՏՈՒՍՈՒ, 75 ԼՐ ԿԻՆՆԷ-
ՔԵՐԻ ԿԷՎԵՔՈՆ ԵՆԵՐԼԵՐ ԻՈՒ :

Յունիսին 18 ինճի կիւնիւ էօյլէտէն
պիր ազ կվէլ, Յրանարկարըն թօփ ա-
թէշի իլէ մուհարէպէյէ պաշանըլըպ
անըն արգասընտան տէր հալ, Ժերոմ
Պօնաբարթ, պիր ֆըրդա Ինկիլիզ ա-
սաքիրի իլէ Նասա ասաքիրի մուհաֆա-
զասը թահօնտա պուրուհան, վէ Յի-
լէմէքլէրէն մալի օլան Հուկոմօն նամ
աթիք գալէա-սէրայիւզէրինէ հիւնոււմ
իլէտի. վէ շէտիտ գիր չաթըմատան
սօնրա, մէգքիւր մէկվը, թէքըրալէն, մու-
հաֆազա Խտէյիէր Էտիհնտէ գալըպ,
Յընաըղար, քէնիտ ասքըրլէրինի պիր,
լէշտիրտիլէր վէ Ինկիլիզլէրին մերքէզ
գուկվէթի իւզէրինէ պիր հիւնոււմ իլլէ-
տիլէր :

ՊԸ ստորագրի հիմնումտա, Դրան- սըզլար Կոզկուհնուգ վերադիր իսէ տէ, Ինկիլիզ սիւարի ասաքերինին պիր Փըրդասը, կերի չէքիլէն Յըմսըզլարը զօվաւտըղը սըրատա, Բէգ չօղ իլէրու կիթիժ օլաուղունտան, պիւլիւք թէլէ- Ֆիւսթլա կերի սիւրիւլախ :

Իշիժն օլ վազըլթ, Ֆրանսըզ զըրհյը
 ասաքիրի, Նարթոլն օրտուսուս մուսա-
 մէլաթընտա կմալի կէօրիւմէմիշ սու-
 ընթտն պիւլիւք վէ մէյնուսանէ պիր
 չնճաաթ վէ գօրգուսուզ պիրսէպաթլա,
 Ինկիլիզ օրտուսունուս սաղ գօլու թօթ-
 ճուլարը վէ բիատէ ասաքիրի իւզլրի-
 նէ, օլ մէյհուր հիւճուսմա իճրա Իտիզ
 տանանուր. լաքին Ֆրանսըզլարն պիր
 թազըմ չըլղընճա հիւճուսլարը, Ինկի-
 լիզ ասաքիրի թարաֆընտան մուճիպի
 մէֆթ վէ պիր եօլտան շալմազ պիւմ-
 լէն պիր սիւխլիֆէթլէ գարշըլանտը-
 ղընտան, Էվրօպանըն էն ալէա սիւա-
 ըրի ֆըրգասը օլան մէզքիւր Ֆրանսըզ
 զըրհյըլարը ալետը, ազ միւստէթ գար-

Ֆինտա գրքըԼԵՎ, անճագ պիր յըգոտար
ատմ մ սաղգալոր, վե Նարթլեօն, եեվ-
մի մեզպուրու՛ն ֆելաքեթան գարաբ գըլ-
մըջ օյան նեթի՛նԷսին, գըսմեն լաաֆիֆ-
լեթեպիլիր օյան պիրճինբ վասըթատան,
պու սուրեթլե Ետա օյուռչ օյուռւ :

Այնչափին ապֆրանկա ստանժ ալըրը
արնտ , 25,000 նէֆըր տաաքիր , մէյ
տանըր մուհարեպետէ , եա էօլմիւշ , վէյ
եախօտ էօլմիւք իւզրէ պուրունտուգլարը
հալտէ , եէրէ սէրիմիշէր իտի իսէ տէ ,
հալէա մէյեուսանէ սուրէրմտէ մուհա-
րէպէյէ տէվամ իտրիմլատէ իտի :

Այնի վազը թտա , հրուհալլը արըն
զոմանտանը Պիլիսեր , քէնտի եօլունու
զաթ ի իմէք իշին , Ֆրանսըզ օրտու-
սունտան անըրը արագ իւզէրինէ կօնտե-
րիմիշ օւան Մարէշալ կրուշինին քեաֆ-
ֆէյի ճահտ ու իգտամաթընը պօշա չը-
գարարագ , օն տէօրթ միլ գատար ու-
զազլըգտա պուլունան Ուալլըտան ,
եօլունու երըթպ իլերի եհլըիւմէքուէ
իտի :

Իարժմ սաաթ սանրա , Բրուսիա օր-
տուսունուն Իքիճի Ֆրրգասը . Ինկիլիզ
օրտուսունուն սու գուլու Իլ պիբ միւլ-
հադաթ բէյուա Ինթարկինտէ , Կիւնիւն
գաստըրին Ֆիիլէն հիւքմ Իլմէլէրինտէն
Էվվէ , Ռուհարեպէ ագընթըրըն Եօ-
լունու չէվիմէք Իշին , մէյեուսան ,
պիբ ճահտ Խոիլմէյէ Էլվմիյեթէ պու-
լունտուղու աշիքեար Կօրլունմէքտէ
Խոի :

• Ս/ԴԻՔ մուհաֆեզը ալաեը. օլլահ-
զաեա տեկին, մուհարեպեյէ իհնաֆ օլ-
մամրը իտի :

Մէջքիւր ալայ, սապահտան ախ-
շամ գատար, պիզլաթ հարօղնոն
կէօղի էօնիւնէ, վէ Ֆրանսիզ օրտու-
սունուն մէրքիզի եօղընընտ, սիւհ
թահթնտա պէրլէմէտի, հոի :

Ախլաբըն աւաֆրանկա տաւթ Դսին-
տէ, միգրէր այլոյ, գորգու պիմէյէն
պէտպախթ Նէյին զօմանտաօը թահ-
թընա վազ իտիւրէք, հիւճուժ իլմէք
էմրի վերիտի :

Իրիւզ տէֆա մուհարեպէյէ կ'ըրիս
չըրմըշ օլան մէրզուման աթիք նէֆէր
էր տիհանընտան, սօն տէֆաւը օլարագ,
Ենչաւսըն Իմէրաթօր, սէտասը Իշի-
թիտի, վէ մէգքիւր աթիք մուհաֆըզ
ալաեը, Եաւընըզ, Իւմիտսիզ պիրգա-
ըըշէլէք վէ էօլիւմ Իշին, Եաղմուր
կիպի Իւզըրլըրինէ Ինմէքտէ օլան կիւլէ
վէ գուրչուն ալթընտա, Իլըրու վար-
մաեա պաշլատոր :

Երևանի հատե, հեր պիր շէյ
ղայայ օրմուշ տուր, տէտի իմբերաթօր,
վէ տէր հալ աթըրնըն իզգերինէ ֆըրլա-
նարագ, սօլուղունու, ֆրանսա հուտու-
տու իզգերինտէ այտր :

ՊԼԻԼՆԵՐ ՎԷ քննոր ԲՐՈՍԻԱԼԸԱՐԸ,
ՀԵՄ ԺԷՆ՝ ԸՆԴԱՐՐԻՆ ՎԷ ՀԵՄՈՒ ԿԱՔԵՐԸ-
ՐԻՆ, ՖՐԱՆԿԸՂԻՐԱ ԳԱՐԶԸ ՀԻՍԱ ԻՒՄԷՔ-
ՈՒՆ ԵՂԻՄԸՐԱՐԸ ՆԻՍՏՈՒԹ ՈՒ ՀԻՍՏՈՒԹ,
ՎԷ ԿՈՒԱՎԵԹԻ քեճԻՐԷ ԻՅԷ, ԳԱԹԷՆ

ժաղերու պօռնիկ վէ պօզկուն վիրտի օւ
լան Ֆրանսերըլարը, պիր ժահէլան
տիկէր պիր ժահէլէ զօվալամազ մէմու-
րիկէթէրիտէ, հիշ պիր գուսուր պը-
րադմատրյար :

ՕԼՈՒԼ :

Էջորպաեբ, եւ լընըզ իսմի իլէ, հե-
ման երկիրմի պէշ սէնէ գառար տիթ-
ըէթմիշ օլան պիր առէմին (Նաբօլէօ-
նուն) իգպաւլի, Ճէնուպի Ալթանթիք
ալնիդի օրինասընտա եւ լընըզլըշ հա-
լինտէ, վէ էթրաֆը, գալեալար իլէ
ստիլլէ Սէնթ Էլէն ատասընա սիւրհիւն
իսիրլէքլիքտէ խրթամ պուլտու. վէ
18հոնէ Լուի, Ֆրանսա թախթը իւզէ-
րնտէ օլան եհրինէ, լէշքարէն սահկա
օլտու:

Նոյեմբերին 20-րդ տեղ, իմ զաւանձու
օւրէն Բարիս ահա՛նամէսի, Յրանսաւ
շիւտիքի հուտուալարը տախիլէն վազ
կելլի՛յա, Լանտօ, Սաարլուի, Ֆիլիբ-
վիւ, վէ Սարիէգուրի գալէալարը,
միւթ/թէֆիգլը թէքք խորիւքտէն
պաշտօ, Յրանսանն Ֆլանտորը պիւլիւք
շէհարիւրէնտէն վէ գալէալարնոսն օն
Է, Խորիւքտէն տախիլ, Յրանսանն ազգէ-
սի իլէ օտուղու հալտէ, պէշ սէնէ, Էն-
նէպի սաաքրի օ/Յուրաճագ իսի :

1815 ականսիտէ, իւստիս, Ավսթ-
րիա վէ Բրուսիս տէվլէթէրի պէյնիստէ
Ադրդի իմթիհատու. նամը իլէ, մէշուր
գոր իմթիհատու ագտ իտիլիպ, պազը
ըպլէթէ "մուզատուս վէ էսրար նէվին-
տէն ճւմլէթի թաշթընտա էօյլէ զանն
օլունմադտա իտի քիւ մէգըիւր տէվլէթ-
էր, հէր զանդիսինի մէմալիքլըրիստէ
օլուր իսէ օլուն, պիր ինթիլա մէյլի-
նաթը միշտէ հտէ օլունտուքտա, անը
պաթթըմադ իւզըն իմթիֆագ իմթիլլը
տիր տէյի :

Խաբանատա թախթ ու թած իւզէ-
ոնէն վուգու պուլան թէրթիպսիզ վէ ու-
զուն միւտտէթ տէվմադ Իտէն մուհարի-
պէլէր, պէր Էլբոպա մուհարէպէսի իւն-
լաննա շանան սաեքլանագ րատտէ-
էրտէ տէյիլէր Իտի, Բէգալիք Օրլէան
ֆամիլետարնը թախթնա կէչիրմիշ օլան
1830 սէնտսինն Յրանսա Իխթիլալը,
ի 1848 սէնտսինտէ, թէքրարէն Ճիւմ-
հուրէթիթի իպգա Իտէն Իիթիլալ, վէ
ճաթթա, շիմփէթի Իմպէրաթօր Նաբօ-
նէնտէն Տիգմուտարլըզլէն եօլ աշմըշ
օլան 1851-2 սէնէլէրէ վագալարը տա-
նի, պիր Էլբոպա մուհարէպէսի հէյէթ-
թինտէ սաեքլամագար:

ՀԱՐԳ ԳԵՐԱԴԱՆՈՒՄ

1826 սէնվսի յուսկաբըն 2 սինտէ ,
 Ռիրինճի Նիքուա իմբէրաթօր, պիւթիւն
 ուսիսիւլաբըն հիւքմաուրլըլը թասթը-
 ա գուուտ իլլէտի :

Միւշարիկէյէ հագրեթլըրինն ճիւ-
սուս, չու աթիտէքի սուրէթլէ, տիւ-
լի էհնէպիյէյէ թէպլիշ գըլնմըշտըր
• իմբերաթօր Նիզպա, իմբերաթօր
Լիքաստըրն միմալիքլի վերասէրինն
հաշիպ օյմազլոդա չըդրուպ, քէնտի

ճելիլիլու շան խալէֆինին բօլիթիցա-
սընս ընկալիք օլմուշ օլսն մէպտիլէրի
տախի, զէնտինէ միրտա ալմագոտա, վէ-
րուսիանըն վազը իմզա իյլէմշ օլտուղու-
թէնհահիւտաթլար հազգընտա այնի ռա-
տաղաթը.մէվճուտ պուլունան հանտա-
մէլէր իլէ մուգաառէս ատտ իտիլէն
քեաֆֆէյի հուգուղլար հազգընտա այ-
նի ըրայլէթի. վէ աապիշի ամմէյի թէէ-
մին զըլան ցաթտէյի քիւլիխէ, վէ տէվ-
լէթլէր պէյնինէն ճարի օլսն պազլար
հազգընտա տալիի, այնի մուհապպէթի
իզցար իծմէքտէ տիրի:

1827 սենյակի յուլիս ամսին, Թիւրքիա տա ահագաւ Խաւնան թեւ իյէսինի թէւնին գըլմադ իւգրէ, ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա տէվէթէրի, Դուսիա տէվէթի ին լօստրա ագտնամէսինի ագտ իյէն տիէր :

Րուսիա տէվլէթի, 1829 սէնէսինտէ
վազը Էտիրնէ ահտնամէսի իլէ, Գաբա
տէնիզ իւզէրինտէ տիր թազըմ աբազի-
լէր էլէ կէչիրտի,

Բուսիս տէվլէթինին, քէնտի Շարդ
գոնուսունուն համիլիյնտէ պրիդիւր
արգասը որա իթտիյ թէքլիֆէր, վէ
խուսուսի իւ, սայիւր տէվլէթէրէ գար-
շը, Չանադ-Պալէա պողադընը գա-
բաթըրմաւա շաւըշմասը, կիթտիքէ
իվրոպա տէվլէթէրինին շիւհէ վէ նա-
տիշլէրինի արթըրտ :

իհիթիալտէն կէօրիւնտիւլինէ կէ-
րէ, զարպի գըզգամնըղըն սահիհ տե-
պէպի, Բուսիա տէվլէթինին, կէրէք
էվրօպա, վէ կէրէք Ասիա գըթալարն-
տան տիւղիյէ վէ բէք ճէսիմ սուրէթ-
տէ արազիլէր զապիթ իտիպ, քէնտի
մէմալիքին, շայէթլէ պիւլիւթմիւշ
օլմասը իտի: Նասըլքի 1772 սէնէսին-
տէն թա 1850 սէնսօրիւն տէկին, քէնտի
մէմալիքի իւզէրինէ զամմ իմմըլ օլտու-
ղու արազիլէր իլէ, քէնտի իւբէրաթօր-
ուղու մէմալիքինին վիւսաթընը հէ-
ման իքի գաթ իթմիւշ, վէ 14 միլիօն է-
հալ իսինի տախի, 65 միլիօնա չըզաթ-
մըլ իտի:

1853 անհետնալով, իմբերաթոր Նի-
գոլա, քէնտի ֆամիլեաբընըն լճտառ-
տան գալմա բօլիթիգասընա սիւլիւք
իտերէք, ֆիլիւն արազի զապլի իթ-
մէքըն, Թիւրքիա իւզերիսնտէ օլան հի-
մանէսինի տահա զիտառէ կէնիլէթմէք
ղընընտա, պիր մէյլիտաթ կէսթէթ-
տի :

Դուստու Եփրեփտե վազազդի մա-
հէլէրն իեւտի էանէթի զըմընտա-
նակի պիր միւնադաա էստա թութու-
ազ, 1853 սէնէսի մարտ աւընտա,
Դուստա վէ Թիւրքիա տէվէթլէրի պէյ-
լիտէ, աշըդտան աշըդա, տիրումաթ-
աա պիր մուարաթ-մաա պաշլանտը, վէ
Դուստա իմըւաթօրու, Թիւրքիանըն
1 իլիէն խըխաթիւնլարընը տաթի,
սէնտի ճիմանէսի թարաքտաա ալմաղլըզ-
աթլուպուսնա չըզըաշընտա, իշը-
թիէնէյի նիհանէյէ վարաշըրա-
ջաթր հապըթի Եահանէ,

